

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р МИРОСЛАВА НИКОЛОВА БОШЕВА, дм

Медицински Университет, гр. Пловдив

Катедра по Педиатрия и медицинска генетика

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
професионално направление „Педиатрия“, шифър 01.03.50

Автор: Д-р Надя Илиева Коларова Янева

Форма на докторантурата: редовна подготовка

Катедра: Катедра по Детски болести, Медицински Университет, гр. Плевен

**Тема: ПЪРВИЧНА АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ В ДЕТСКА ВЪЗРАСТ –
ЕПИДЕМИОЛОГИЯ, ОСНОВНИ КАРДИОВАСКУЛАРНИ РИСКОВИ ФАКТОРИ И
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА**

Научен ръководител: Проф. Маргарита Цонзарова, д.м.н, проф. Снежана Гишева, д.м.н

1. Общо представяне на процедурата и докторанта:

Представеният комплект от материали и документи от д-р Надя Илиева Коларова – Янева е съобразен с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение. Той съдържа всички изискуеми документи. Рецензията е изготвена въз основа на дисертационния труд и автореферата към него. Те са добре и логично структурирани, по приетите правила. Обемът на труда е от 154 стр., и е разпределян както следва: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материали и методи, собствени проучвания, обсъждане, обобщение, изводи, приноси с потвърдителен и оригинален характер, алгоритъм за превенция на ПАХ в детската възраст и библиография. Отделните раздели са добре балансирани. В дисертацията има 41 графики, 17 фигури, 8 таблици и 1 приложения, които са ясни и добре оформени. Авторефератът е в обем от 70 стр. и отразява основните данни изнесени в дисертационния труд. След цялостното прочитането на материалите се остава с впечатление за завършено, компетентно, задълбочено и грамотно написан дисертационен труд.

2. Биографични данни за докторанта:

Д-р Коларова завършва Завършила гимназия ДФСГ „Интелект“, с преподаване на немски език. През 2010 год. завършва Медицински университет Плевен, магистър по медицина с отличие, диплома № 4243. От 2011г. е редовен докторант към Катедрата по Педиатрия към Медицински университет Плевен. Разработва докторантура на тема „Първична артериална хипертония – епидемиология, основни кардиоваскуларни рискови фактори и възможности за профилактика“. Участва в преподаването по Педиатрия на студенти по медицина – 114 уч.ч./год.

Докторантът притежава необходимите компетенции и умения за успешно разработване и завършване на дисертационен труд с посочената тема, по научна специалност „педиатрия“.

3. Актуалност на тематиката:

Представеният труд разглежда много актуална тема, а именно епидемиология, рискови фактори и профилактика на ПАХ в детската възраст. Дисертационният труд на д-р Н. Коларова има следните силни страни:

1. Той обогатява познанията ни за рисковите фактори в развитие на артериалната хипертония. Доказва по категоричен начин, със съвременни методи на изследване, тяхната категоризация в развитието на ПАХ
  2. Дава възможност за извеждане на профилактична програма за предпазване от ПАХ - заболяване с бързо нарастване и сериозни последици.
- Тези два акцента очертават актуалността на избраната тема за проучване.

3. Познаване на проблема:

След въведението, докторантът представя обтоен литературен обзор, който дава ясна представа за задълбочените му познания по проблема, възможностите за интерпретация на достъпната литература, научна зрялост в разбирането и интерпретирането на литературните данни. В него д-р Коларова, показва много добра информираност по проблема, владее не само използваните съвременни клинично-лабораторни и инструментални методи на изследване и способност да анализира и интерпретира получените научни резултати. Литературният обзор е основан на 354 литературни източника - от тях 212 (над 50%) са от последните 10 години, 20 са на кирилица и останалите са на латиница. За мен беше ясно, че в процеса на разработване на дисертационния труд докторантът е навлязал много дълбоко в проучваната проблематика и е обогатил и подградил медицинските си знания в областта на детската кардиология и превантивната медицина. Безспорен е приносът на научните ръководители в този процес. Направените обобщения и изводи в края на обзора и посочените нерешени въпроси по тематиката на дисертационния труд, дават достатъчно основания на докторанта да формулира ясно и точно целта на проучването и задачите чрез които целта да бъде постигната.

4. Целта на проучването: проучване на ПАХ като честота, рискови фактори, клинична изява и профилактика. Задачите са адекватни на поставената цел и правилно формулирани.

5. Материал и методи

Проучването обхваща 1657 ученика в гр Плевен на възраст 11-17. За контролна група са използвани 25 здрави деца в същата възрастова група, със сходен социален статус. Срок на набиране на материала 2012 – 2013 г. Ясно са формуирани единиците на проучването, критериите за включване и изключване от проучването. Данните от формираната по този начин извадка са нанесени в индивидуална карта на пациента. (Приложение 1). Добре са описани постановката на изследването, етапите на проучването и използваните анкетни, клинични, лабораторни и образни методи на изследване. Клиничните подходи и панелът от изследвания са умело съчетани и това позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите решавани в дисертацията. Обработката на събраната първична информация е извършена с помощта на добре подбрани статистически методи и тестове. Високо оценявам труда положен от д-р Коларова при усвояването и прилагането на големия набор от изследователски методи в научната ѝ разработка.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд:

Дисертационният труд е лично дело на дисертанта и представлява съдържателен анализ на научните и научно-приложните постижения с определени приноси за клиничната практиката и перспективи за развитие. Получените резултати са представени последователно, така както е следвало поетапно и самото проучване. Опазването се основава на достатъчно информативни фигури и таблици, които не се преповтарят в текста. В първия етап на собствените изследвания докторантът е извършил прецизна селекция на контингента на базата на подходящи за целта включващи и изключващи критерии и на методите на изследване. През втория етап с помощта на съответните специалисти е извършено техническо реализиране на изследванията. През третия етап „Обсъждане“ обстойно са анализирани получените резултати. Д-р Коларова достига до ценни обобщения: за необходимостта от прилагане на превантивни мерки за повлияване на нарастващата честота на ПАХ – необходимост от скрининг на деца с фамилна обремененост с АХ и затлъстяване, необходимост от програми за правилно хранене, двигателен режим, борба с пасивното и активно потпоноушване, присем на цинк за деца с фамиленост за ССЗ и затлъстяване. Всички тези превантивни мерки са приложими в клиничната практика. Обсъждането е аналитично, разностранно и в същото време добре съсредоточено върху основния проблем. Резултатите са разгледани критично. Стилът на писане е ясен, стегнат и научен. Опазването е достатъчно, представено е компетентно и заслужава уважение. Приемам без съществени забележки изводите, които прави докторанта. Те са представени стегнато, ясно и точно, съответстват на поставените цел и задачи, и отразяват коректно резултатите от проучването.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката:

Приемам приносите и самооценката, която си прави чрез тях докторанта. Считаю, че особено ценни са 3-ия и 4-ия от приносите с оригинален характер, а също 5-и и 6-и от приносите с научно-практическо приложение. Чрез тях се усеща перспективното мислене на д-р Коларова и възможностите, които се разкриват за продължение и разширение на разработваната тематика.

6. Претенция на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с дисертацията са представени 4 статии, 2 от които са публикувани в български списания без импакт-фактор, а трета и четвърта в чуждестранни списания на английски език. В 3 от статиите д-р Коларова е първи автор. Има представен списък за участие в три научни форума у нас с доклади, свързани с дисертационния труд. И в трите презентации д-р Коларова е водещ автор. Няма отчетен общ и индивидуален импакт фактор. Няма отбелязани цитирания в наши и международни списания. Като брой и качество, научните трудове са достатъчни за ОНС „Доктор“.

7. Автореферат:

Авторефератът отговаря по съдържание на дисертацията и изискванията за подобен труд. Отражава основните моменти от проучването, включени са най-демонстративните фигури и таблици от дисертацията. Представени са също списъци на публикациите и участията в научни форуми, както и основните приноси на докторанта.

8. Критични бележки:

Д-р Коларова се е съобразила с всички направени при препоръки на вътрешната защита.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд на д-р Коларова е резултат от съвместно извършено проучване и съдържа значими и оригинални резултати. От тях коректно и логично са изведени приноси с оригинален и приложен характер. Затова в научен аспект дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за приложението му. Дисертационният труд показва, че докторантът д-р Коларова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност "Педиатрия" с шифър 01.03.50. В него тя демонстрира необходимите качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Предвид гореизложената рецезия, давам положителна оценка за проведеното изследване, на резултатите които са постигнати от него и изтъкнатите приноси.

Предлагам членовете на почитаемия КС да даде положителен ход на процедурата и да предложи на ФС да отчисли д-р Коларова с право на защита в докторска програма по научната специалност „Педиатрия“

03.04.2015 г.

Изготвил рецензията:

/проф. д-р Мирослава Бошева, дм/